

עריכה: אלי פרה

נושא צמוד-טקסט

"טיפים":

1. בחיבורך העזר בטקסטים לשם אבחנות ולנקיטת עמדה או כדי לגבש לעצמך נקודות חשיבה. כלומר: לאחר שקראת את הקטע, שב רגע ארוך, ואל תמהר "להתנפל" על הנייר ותתחיל לכתוב. חשוב קודם במתינות (יש לך מספיק זמן) וקבע עמדתך לגבי הנושא, רשום לפניך נקודות חשיבה, רעיונות, נתונים ועובדות וכן הלאה. זה "הבשר" של חיבורך. החומר ממנו תרחיב בנושא.
2. בחיבורך התייחס לטקסט, בצורה זו או אחרת (אם אתה מסכים לדעתו של כותב המאמר, או חולק עליו, בְּמָה וְלִמָּה) כלומר: צטט מהמאמר כדי שתוכל להתייחס לדברי הכותב ולתוכן הדברים. בציטוט הקפד לשים מילות הציטוט במרכאות. במודגש – **אל תעתיק פסקות ממנו**, אלא התייחס לנושא ולדברי הכותב.
3. הקפד לכתוב במסגרת דרישות הנושא, כלומר: אם אתה מתבקש/ת לכתוב במסגרת מאמר בעיתון, או כמכתב, או כדיון בכיתה, או כל מסגרת שתתבקש, מלא אחר ההוראה וכתוב בהתאם.
4. כתוב תמיד, אבל תמיד! בצמוד לנושא, ואל תסטה ממנו למחוזות עלומים וחסרי קשר לנושא, בקיצור: **"אל תמרר"** כדי למלא דפים ופסקות!
5. הקפד על ניסוח נכון מבחינה תחבירית ולשונית, תוך פיסוק נכון ומוקפד. (נקודות בסוף כל משפט, פסיקים בתוך המשפט, סמני שאלה וקריאה וכדומה)
6. לפני הגשת המבחן, קרא שנית את חיבורך לוודא ולתקן שגיאות לשון, כתיב ופיסוק. וכן לוודא שאתה עצמך מבין את מה שאתה כותב...

הנושא: "לזכור ודבר לא לשכוח!"

התחום – היסטוריה יהודית.

קרא את הקטע שלפניך: **"בזכירה – סוד הגאולה"**, כתוב חיבור על מקומו של הזיכרון בחייו של עם. בחיבורך הבע את דעתך על חשיבות הזיכרון הזה. היעזר בקטע והבא דוגמאות מן ההווה ומן העבר.

בזכירה – סוד הגאולה

(מעובד על-פי מאמרו של יאיר שלג, במחנה, ינואר 1997)

ספור יפה וקסום, ספק אגדה ספק מציאות, מספר על נפוליאון בונפרטה שבליה אחד, שנפל בדיוק בליל תשעה באב, החליט לסייר בחוצות עירו פריז. בדרכו עבר ליד בית-כנסת וראה אנשים יושבים שחוחים על הרצפה לאור נרות חיוורים בלבד, קוראים בספרים ישנים ובוכים. "מי הם האנשים האלה", שאל נפוליאון את יועציו, "ומדוע הם בוכים?", הללו הם יהודים,, השיבו לו, "והם בוכים על מקדשם שחרב". "ומתי אירע החורבן הזה?", המשיך נפוליאון להקשות. "לפני 1,800 שנה", באה התשובה. נפוליאון חשב רגע ואז אמר: "עם שזוכר בעוצמה כזו אירוע שקרה לו לפני 1,800 שנה, הוא גם עם שנכון לו עתיד גדול".

איני יודע אם הספור הזה מקפל סיפור היסטורי אותנטי או רק משל היה. דבר אחד ברור: הלקח שביטא נפוליאון בסופו הוא לקח היסטורי אותנטי.

אולי גם אין זה מקרי שממש בזמנו של נפוליאון חי מייסד החסידות, הבעל-שם-טוב (הבעש"ט) שטבע את המשפט המונצח בכותרת: "בזכירה – סוד הגאולה". לאמור: רק מי שזוכר את עברו, מי שעברו חי לנגד עיניו, מי שיש לו למה להתגעגע, יזכה, גם להיגאל מהווה קשה ולהגיע לעתיד טוב יותר.

המשפט הזה, כאמור, רחוק מלהיות מיסטיקה חסידית. ומי כמו התנועה הציונית היהודית, שבימים אלה מציינת מאה שנה להיווסדה, יכול להוכיח את אמיתותו. עצם קיומו של האפוס הציוני, המדהים לפי כל קנה מידה אנושי, הוא תולדה של הזיכרון היהודי הקולקטיבי שנשמר בעוצמה אדירה, כפי שראה נפוליאון לנגד עיניו. אלמלא זכר העם היהודי בכל תפוצותיו את ארץ מולדתו, את עברו הריבוני על ארץ ישראל, מתוך אמונה שא"י היא ארצו הבלעדית של עם ישראל (אחרי כל הזמן שחלף), לעולם לא היה מגיע אליה חזרה, מתקבץ אליה מכל הגלויות, ומכונן בה מדינה מודרנית, המתמודדת עם מכלול בעיות שכמעט אין שני לו.

המוטיב של הזיכרון ההיסטורי, על עוצמתו ועל השלכותיו, חוזר לא רק בנוגע לעצם הרעיון הציוני, אלא גם בנוגע לפרטים שונים בתוכו, כמו מוטיב ההגנה העצמית: ארגוני ההגנה הראשונים והמחתרות ("ניל"י" "בר-גיורא" ו"השומר") נשענו רבות על המודל של הלוחמים היהודים בימי בית שני. גם ההתיישבות הציונית החקלאית נשענה בעוצמה רבה על המודל החקלאי של ימי בית ראשון ושני, שבו שלושת הרגלים סימנו בעיקר את המועדים החקלאיים ואת העלייה לרגל לירושלים עם התוצרת החקלאית: חג הפסח – את הקציר, חג השבועות – את הביכורים וחג הסוכות – את האסיף. עצם ההתיישבות בכל חלקי א"י לפני מלחמת ששת הימים ולאחריה, מהווה את היישום של האתוס הציוני עד היום.

לא רק עצם חרדת הקיום בגולה, אלא במידה רבה מאוד הזיכרון הלאומי היהודי, הדתי והמסורתי וגם זיכרון השפה וההיסטוריה היהודית, הם שנתנו לציונים כוח נפשי ומוטיבציה לגבור על כל הקשיים האדירים ולייסד תנועה לאומית, יישוב ואחר כך – מדינה חזקה.

זיכרון הוא אפוא כוח בחיים הלאומיים ומרכיב מרכזי בזהות. עם שבוחר במודע להתנתק מעברו, מזיקה כלשהי לתרבותו הלאומית ההיסטורית (זו הדתית והמסורתית והלשונית) תחושה שזיקה כזו אינה רלוונטית לחייו בהווה, הוא עם שמוותר במודע על המרכיב המרכזי של זהותו.